

M e m o

Exloo, 25 januari 2023

Bestemd voor: Mevrouw Franciska Schoenmakers, Gemeentebelangen Borger-Odoorn

Afkomstig van: wethouder Ankie Huijning-van Tongeren

Onderwerp: Vraag indicatiestelling mantelzorgverklaring

Kopie naar:

Algemeen

Voor mantelzorg zijn de regels landelijk uniform vastgelegd en opgenomen in het Besluit omgevingsrecht (BOR, bijlage II artikelen 1 tot en met 8)¹.

In een woning of in een bouwwerk bij een woning is mantelzorg onder voorwaarden toegestaan. In het BOR wordt mantelzorg omschreven als “intensieve zorg of ondersteuning die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, ten behoeve van zelfredzaamheid of participatie, rechtstreeks voortvloeiend uit een tussen personen bestaande sociale relatie, die de gebruikelijke hulp van huisgenoten voor elkaar overstijgt”.

Deze definitie heeft een relatie met de opgenomen definitie in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015).

De regeling om vergunningvrij te kunnen bouwen is bedoeld voor die mantelzorggevallen waarin een persoon intensieve zorg en/of ondersteuning nodig heeft. De geleverde mantelzorg moet in elk geval de gebruikelijke hulp van huisgenoten overstijgen, zoals ook in de Wmo 2015 is vastgelegd. Meestal zijn mantelzorggevallen waarbij de mantelzorg intensief is, bij ons al in beeld via bijvoorbeeld een maatwerkvoorziening of doordat een mantelzorgwaardering is toegekend aan de mantelzorger.

Bestaand bouwwerk bij een woning

Om mantelzorg mogelijk te maken mag een bestaand bouwwerk bij een woning aangepast worden door woonvoorzieningen zoals een keuken, badkamer en sanitaire voorzieningen aan te brengen. Na beëindiging van de mantelzorgbehoefte moeten deze aangebracht voorzieningen worden verwijderd en het bouwwerk weer in oorspronkelijke staat worden teruggebracht.

Gebouwd volgens de voorwaarden voor bijbehorende bouwwerken uit het bestemmingsplan

Er mag ook een mantelzorgvoorziening in het achtererfgebied worden gebouwd volgens de voorwaarden voor bijbehorende bouwwerken. Alleen de eis dat het gebruik van een bijbehorend bouwwerk (buiten een afstand van 4 meter van het oorspronkelijk hoofdgebouw) functioneel ondergeschikt moet zijn aan de woning, vervalt als sprake is van huisvesting in verband met mantelzorg.

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027464/2020-01-01#BijlagelI>

Na beëindiging van de mantelzorgbehoefte moeten voorzieningen zoals een keuken, badkamer en toilet weer worden verwijderd.

Speciaal buiten de bebouwde kom

Buiten de bebouwde kom mag ook worden afgeweken van de eis voor de maximaal toelaatbare oppervlakte aan bijbehorende bouwwerken bij het oorspronkelijke hoofdgebouw. Voorwaarde is dan wel dat het gaat om een geheel of in delen verplaatsbare mantelzorgvoorziening die niet groter is dan 100 m². Na de beëindiging van de mantelzorgbehoefte moet de verplaatsbare mantelzorgvoorziening in zijn geheel weer worden verwijderd.

Omgevingsvergunning nodig voor een mantelzorgwoning?

Het is onder voorwaarden mogelijk om vergunningvrij een mantelzorgwoning te bouwen bij een bestaande woning. Om vergunningvrij een mantelzorgwoning te mogen bouwen, moet voldaan worden aan de regels die in het bijlage II bij het BOR zijn gesteld voor bijbehorende bouwwerken. Bij een 'bijbehorend bouwwerk' gaat het om een bouwwerk dat 'functioneel verbonden' is met het hoofdgebouw. Voor mantelzorgwoningen die bij een woning worden gebouwd is bepaald dat deze per definitie worden beschouwd als 'functioneel verbonden'.

Mantelzorgverklaring

Voor het hanteren van een indicatiestelling biedt de Wmo definitie de basis. In de Wmo is 'gebruikelijke hulp en mantelzorg' gedefinieerd. Onder de noemer gebruikelijke hulp heeft de rijksoverheid vastgesteld wat partners, ouders van kinderen of huisgenoten normaal gesproken voor elkaar moeten doen. De definitie luidt: "bij mantelzorg gaat het om hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep"².

Een zorgvrager komt in aanmerking voor een maatwerkvoorziening, te verstrekken door de gemeente waar hij/zij woont, ter ondersteuning van zijn zelfredzaamheid en participatie. Dit voor zover hij/zij in verband met een beperking, chronische psychische of psychosociale problemen niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk voldoende zelfredzaam is of in staat is tot participatie.

Voor een aantal regelingen was de mantelzorgverklaring al gebruikelijk, bijvoorbeeld voor het verkrijgen van een parkeervergunning of de urgentieregeling voor een woning. Deze mantelzorgverklaring waarin de mantelzorgbehoefte is bevestigd, wordt meestal afgegeven door een huisarts, een wijkverpleegkundige of andere (door de gemeente) aangewezen sociaal-medisch adviseur. In onze gemeente is afgesproken dat ook leden van de sociale teams een mantelzorgverklaring kunnen afgeven aangezien zij bekend zijn met de situatie van de mantelzorger. Bij het afgeven van een dergelijke verklaring wordt rekening gehouden met de zorgsituatie en met de draagkracht van de mantelzorger. Dit ter voorkoming van overbelasting van de mantelzorger, er wordt o.a. onderzoek gedaan naar de capaciteit en de belastbaarheid van de mantelzorger. Het is ook bedoeld om eventueel misbruik te kunnen ondervangen.

Het is belangrijk na te gaan of het indicatieorgaan zowel rekening houdt met de gebruikelijke zorg als met de niet-verplichte geboden mantelzorg (boven gebruikelijke zorg). Op het moment dat men zegt mantelzorg te verlenen - terwijl dat niet het geval is - is er voor de taken die de mantelzorger zegt uit te voeren geen noodzaak om professionele Wmo/Wlz/Zw-zorg toe te kennen.

De conclusie op basis van het bovenstaande is, dat het vragen van een mantelzorgverklaring niet in een wet of besluit is vastgelegd. De uitgebreide omschrijving die de rijksoverheid hanteert geeft

² <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2015-01-01>

echter wel aan dat het noodzakelijk is voor een mantelzorger om een dergelijke mantelzorgverklaring te kunnen overhandigen om zo aan te geven dat er sprake is van een situatie die tijdelijk ondersteuning vraagt.